

RAPPORT SYSTEEM EN BETALINGSVORM RECYCLETARIEF

Gemeente Uithoorn

RAPPORT SYSTEEM EN BETALINGSVORM RECYCLETARIEF

Gemeente Uithoorn

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	4
2. Systemen.....	6
2.1 Betalen per aanbieding	6
1a. Zak van 60 liter	6
1b. Zak van 30 liter	8
2.2 Betalen per kilogram.....	9
2.3 Deelconclusie systeem	11
3. Betalingsvorm	12
3.1 Voorschot	12
3.2 Post-paid	13
3.3 Prepaid	13
3.4 Deelconclusie betalingsvorm.....	15
4. Conclusie	16
4.1 Keuze systeem	16
4.2 Keuze betalingsvorm.....	17
4.3 Advies.....	17

1. Inleiding

Om het restafval van Uithoorn verder te verminderen en richting de VANG doelstellingen (2020) van 100 kilogram restafval per inwoner per jaar te bewegen, heeft de gemeenteraad van Uithoorn op basis van de projectrapportage 'Grondstoffenbeleid Uithoorn 2020-2025 fase 2, herijking 2023' op 29 juni 2023 besloten om de volgende maatregelen te nemen:

- In april 2024 wordt een toegangscontrole ingevoerd voor de ondergrondse restafvalcontainers en het scheidingsdepot met behulp van een afvalpas.
- Per 1 januari 2025 wordt een recycletarief ingevoerd. Inwoners betalen naast een vast bedrag aan afvalstoffenheffing een variabel tarief op basis van hun aanbod van restafval.

In vervolg op dit besluit ligt nu de besluitvorming voor, betreffende het systeem en de betalingsvorm van het recycletarief. In de aanbesteding voor de toegangscontrole moet aangegeven worden waartoe het systeem in staat moet zijn, als het recycletarief op 1 januari 2025 wordt ingevoerd. Bijvoorbeeld: een keuze voor wegen aan de trommel, dient te worden meegenomen in de aanbesteding van de toegangscontrole. Behalve hardware, software en energievoorziening kan dit ook aanpassingen aan de ondergrondse containers of vervanging van onderdelen inhouden. Daarnaast moet de wijze waarop inwoners gaan betalen opgenomen worden in de aanbesteding, aangezien deze keuze leidt tot een bepaald soort pas, inclusief bewonersportaal en eventueel oplaadzuil (prepaid). Gezien de voorbereiding en het doorlopen van de aanbestedingsprocedure is het streven naar afronding van de besluitvorming op 30 november 2023.

Deze besluiten zijn ingrijpend en kunnen alleen genomen worden op basis van voldoende informatie. De inwoners blijven een vast bedrag per jaar aan afvalstoffenheffing betalen. De verandering zit in een variabele deel van de afvalstoffenheffing, dat in verhouding staat tot het aanbod van fijn restafval per huishouden.

In dit rapport worden de mogelijkheden voor de grondslag en de betaling van het variabele deel van de afvalstoffenheffing toegelicht en getoetst aan de hand van de afvaldriehoek ¹. De tekens die wij hierbij gebruiken zijn:

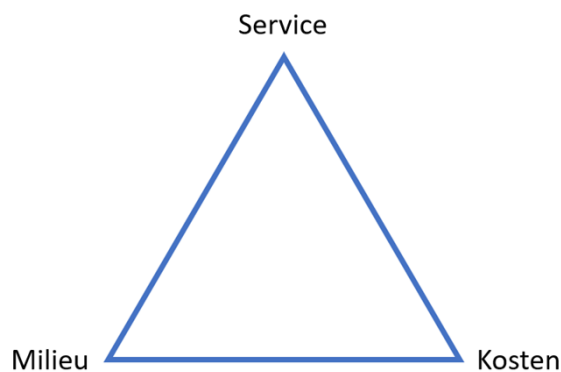
Negatief: een tot driemaal een minteken (-)

Positief: een tot driemaal een plusteken (+)

Bedrag: een tot driemaal een euroteken (€)

¹ De afvaldriehoek is een concept dat de relatie tussen service, milieu en kosten beschrijft. Het benadrukt dat een efficiënt afvalbeheer zowel milieuvriendelijk als kosteneffectief moet zijn, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van de dienstverlening.

Waar we ter verduidelijking een inschatting van de kosten noemen, is het bedrag uitgedrukt in een stijging van de afvalstoffen, **inclusief** de stijging van de afvalstoffenheffing met € 9, conform het raadsbesluit van 29 juni 2023 op basis van de projectrapportage ‘Grondstoffenbeleid Uithoorn 2020-2025 fase 2, herijking 2023’ (toegangscontrole: € 6,00 en recycletarief € 3,00).



Figuur 1: Afvaldriehoek

De betalingsvormen worden middels plustekens (+) of mintekens (-) aan de hand van beoordeelde aspecten beoordeeld.

Tabel 1: Keuzematrix

Keuze	#	Systeem
Systeem	1a.	Per aanbieding: zak van 60 liter
	1b.	Per aanbieding: zak van 30 liter
	2	Op gewicht: wegen aan de trommel (vervanging zuilen / binnenbak)
Betalingsvorm	1.	Voorschot
	2.	Post-paid
	3.	Prepaid

2. Systemen

In het eerste kwartaal van 2024 wordt het toegangscontrolesysteem geïnstalleerd. Vervolgens kunnen de ondergrondse restafvalcontainers alleen nog met een afvalpas geopend worden. Tot en met 31 december 2024 kunnen de inwoners wennen aan het pasjessysteem, zonder financiële prikkel. Over 2024 is alleen een vast bedrag aan afvalstoffenheffing verschuldigd, op basis van een één- of meerpersoonshuishouden.

Een belastingjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december. Het systeem voor een recycletarief gaat daarom in per 1 januari 2025. Via de afvalpas ontstaat een registratie van het aanbod van restafval per huishouden. Vanaf het belastingjaar 2025 wordt het aanbod van restafval in rekening gebracht, als variabel deel van de afvalstoffenheffing. Daarvoor zijn onderstaande systemen mogelijk.

2.1 Betalen per aanbieding

Bij een variabel tarief per aanbieding betalen de inwoners op basis van frequentie. De inwoners betalen voor elke inworp van restafval in de ondergrondse container. De hoogte van het bedrag per inworp wordt bepaald op basis van een realistisch aanbodgedrag van restafval.

1a. Zak van 60 liter

De trommels van de ondergrondse restafvalcontainers in Uithoorn zijn ruim genoeg voor een zak met 60 liter afval. De welbekende grijze afvalzakken van 60 liter, worden het meest gebruikt in de pedaallemmers van onze inwoners.

Service

In bijna elke Nederlandse gemeente die restafval inzamelt met ondergrondse containers en een recycletarief hanteert, betalen inwoners per aanbieding. Het is daarmee een beproefde methode en een goed getest systeem. Uit ervaringen elders blijkt ook dat inwoners een dergelijke overgang in eerste instantie ervaren als een vermindering van de geboden service, omdat men ‘beperkt’ wordt in het aanbod. Dit gevoel ontstaat door de complexiteit van het nieuwe systeem, de angst voor een hogere afvalstoffenheffing en de weerstand tegen verandering. Dit blijkt ook bij andere vormen van beleidswijziging op te treden.

Het hanteren van een tarief per 60 liter kan als nadeel worden ervaren, omdat aanbieders van een kleinere zak – en dus minder restafval – evenveel betalen. Dit systeem kan oneerlijk lijken voor bepaalde groepen, zoals inwoners die het afval op hun rollator naar de container moeten brengen. Het opsparen van afval kan onprettig zijn, bijvoorbeeld bij onwelriekend afval zoals luiers.

Milieu

De financiële prikkel per aanbieding werkt landelijk gezien goed om het restafval te verminderen. Men

denkt beter na over wat bij het restafval gedaan wordt, aangezien men anders vaker gaat betalen. Ook zorgt dit ervoor dat er in principe vooral volle zakken met restafval aangeboden worden, waarmee de inzameling efficiënt ingericht kan worden. De container kan gelegegd worden na een bepaald aantal inworpen van 60 liter.

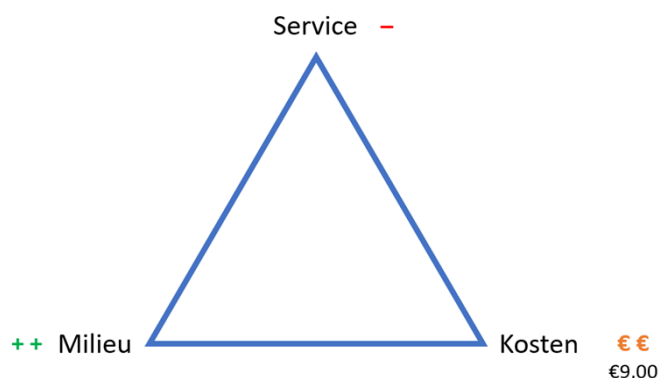
Qua milieueffect zal er door betere scheiding van het restafval een toename optreden in het gescheiden aangeboden PMD (plastic- en metalen verpakkingen en drankenkartons met veel volume), OPK (oud papier is zwaar en karton heeft veel volume) en GFT (groente-, fruit en tuinafval kent zowel veel volume als gewicht). Belangrijk is wel om hierin de kwaliteit van het gescheiden aangeboden materiaal te bewaken. In het begin zullen we monitoren of deze stromen wel zuiver genoeg zijn voor recycling. Dit geldt overigens voor alle vormen van een recycletarief.

Wanneer er wordt gekozen voor dit systeem zal het restafval (fijn en grof) met ongeveer 73 kg afnemen.

Kosten

In bijna elke Nederlandse gemeente die restafval inzamelt met ondergrondse containers en een recycletarief hanteert, betalen inwoners per aanbieding van 60 liter. Het is daarmee een beproefd systeem en er zijn relatief weinig aanpassingen aan de containers nodig. In 2024 wordt een IRDC-systeem (paslezer) ingebouwd en gekoppeld met de software voor de toegangscontrole. Voor het recycletarief komen er alleen kosten bij voor de heffing door gemeentebelastingen Amstelland, communicatie, controle en toezicht. Wanneer er wordt gekozen voor dit systeem zal de afvalstoffenheffing stijgen conform de projectrapportage 'Grondstoffenbeleid Uithoorn 2020-2025 fase 2, herijking 2023' (toegangscontrole: € 6,00 en recycletarief € 3,00). Deze keuze heeft dus geen extra stijging van de afvalstoffenheffing als gevolg.

In onderstaand figuur is de conclusie van dit systeem weergegeven, gebruikmakend van de afvaldriehoek.



Figuur 2 Afvaldriehoek - Per aanbieding van 60 liter
Kosten conform raadsbesluit van 29 juni 2023

1b. Zak van 30 liter

Er bestaat de mogelijkheid om een systeem te implementeren waarin ook, of alleen, zakken van 30 liter kunnen worden aangeboden bij de ondergrondse restafvalcontainers. Er zijn verschillende benaderingen mogelijk om dit te realiseren.

Dubbele zuil

Eén optie is het implementeren van een combinatie van een inworpopening voor 30 en 60 liter in één zuil, waarbij een dubbele zuil wordt gebruikt. Dit vereist een volledige aanpassing van de zuil, traanplaat en onderplaat, en brengt aanzienlijke kosten met zich mee voor deze extra service naar een deel van de inwoners.

De dubbele zuil kan problemen opleveren bij de inzameling van het restafval aangezien het met dit systeem niet mogelijk is om de vulgraad van de container te monitoren. Efficiënt inzamelen (alleen containers legen die b.v. voor meer dan 70% gevuld zijn) en het voorkomen van een volle container (tijdig legen b.v. voor het weekend) vereist een vulgraadsysteem. Een vulgraadsysteem geeft extra ontwikkelkosten. Tot slot kan dit systeem nog voor aanvullende problematiek zorgen wanneer bijvoorbeeld één kant van de zuil niet werkt en men een 30 liter zak in een 60 liter-opening moet aanbieden en daardoor dubbel betaalt. Dit kan tot extra administratief werk leiden of bijplaatsingen.

Inworpverkleiner

Om deze redenen kan een inworpverkleiner worden gebruikt. Daarmee past een zak met maximaal 30 liter restafval in de container. Vanwege het gelijkheidsbeginsel, eenduidige tarieven en het bepalen van de vulgraad is het aan te bevelen deze verkleiner in alle ondergrondse restafvalcontainers toe te passen en niet alleen op locaties met b.v. oudere bewoners.

Service

Het verkleinen van de inworpopening is bedoeld als een extra dienstverlening voor oudere bewoners en alleenwonenden. Een nadeel is dat de standaard grijze vuilniszakken niet meer in de trommel passen als deze voor meer dan de helft gevuld zijn. Dit zal eerder proppen en storingen opleveren in vergelijking met het 60 liter systeem. Deze aanpassing kan daardoor voor meer bijplaatsingen zorgen. Er zal daarom heel duidelijk moeten worden gecommuniceerd dat de verkleiner is toegepast, zodat bewoners niet met een te grote zak naar de restafvalcontainer gaan en bijplaatsingen zoveel mogelijk beperkt worden.

Twee-derde van de huishoudens in Uithoorn bestaat uit twee of meer personen. Zij moeten vaker met een kleinere zak naar de ondergrondse restafvalcontainer. Met grotere kans op storingen en bijplaatsingen, wordt de service van een verkleinde inworpopening waarschijnlijk door de meerderheid van de inwoners van Uithoorn negatiever ervaren dan een 60 liter inworpopening.

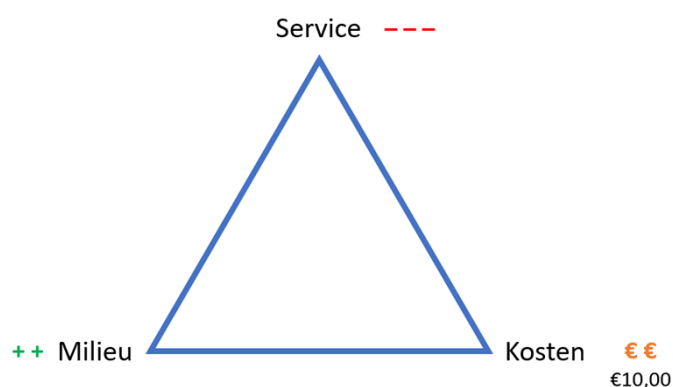
Milieu

Het verkleinen van de opening zal geen directe invloed hebben op het verder verminderen van het restafval.

Kosten

Het plaatsen van een inworpverkleiner vraagt een investering van € 250,00 tot € 350,00 per container, oftewel een verhoging van de afvalstoffenheffing met ongeveer € 1,00. Opgeteld bij de verhoging van € 9,00 (conform het raadsbesluit van 29 juni 2023) komt dit neer op € 10,00 in totaal.

In onderstaand figuur is de conclusie van dit systeem weergegeven, gebruikmakend van de afvaldriehoek.



Figuur 3: Afvaldriehoek - Per aanbieding 30 liter
Kosten zijn inclusief € 9,00 conform raadsbesluit van 29 juni 2023

2.2 Betalen per kilogram

Tijdens de commissievergadering van 8 juni 2023 zijn er vragen gesteld over de mogelijkheden voor wegen van het restafval aan de ondergrondse container, zodat de inwoner niet per keer, maar per kilo gaat betalen.

2. Op gewicht: volledig vervangen van zuilen voor weegsysteem

Bij een systeem op gewicht betalen de bewoners het meest eerlijk naar rato voor de hoeveelheid afval die ze daadwerkelijk aanbieden in kilo's. De bewoner biedt de afvalpas aan bij de paslezer van de container. Wanneer de container kan worden geopend, legt de bewoner de afvalzak in de container en sluit deze. Op het scherm komt het aantal kilo in beeld. Wanneer de bewoner akkoord is, haalt hij nogmaals de pas langs de paslezer en valt de afvalzak in de container.

Inwoners betalen vastrecht per aansluiting en daarbovenop een tarief per kilogram. Dat tarief wordt bepaald op basis van een realistisch aanbodgedrag van restafval.

Service

Een recycletarief per kilo wordt door inwoners veelal gezien als een eerlijk systeem aangezien de

bewoner precies naar rato van de hoeveelheid restafval betaalt. Dit heeft als voordeel dat mensen geen noodzaak voelen om een volle afvalzak aan te bieden (60 liter). Dit is vooral gunstig voor alleenwonenden, ouderen en mensen met een beperking. Dit zorgt er ook voor dat men niet lang met een (stinkende) vuilniszak in huis zit, aangezien het restafval niet opgespaard hoeft te worden. Doordat er kleinere hoeveelheden restafval worden aangeboden is er minder behoefte aan het proppen van afval wat verklemming van afval zal verminderen. Verder wordt de inhoud van de container beter opgevuld door de kleinere zakken wat gunstig is voor de vulgraad en daarmee de efficiency van de inzameling.

Aan de container zelf zal de bewoner meer handelingen moeten doen om de afvalzak aan te bieden in dit systeem. Verder kan er discussie ontstaan over het aantal kilo dat wordt aangeboden. Het is de vraag wat de inwoner doet, wanneer deze het niet eens is met het aantal kilo op de display. Daardoor kan dit systeem tot meer bijplaatsingen leiden.

Milieu

Dit systeem biedt gevoelsmatig een eerlijkere financiële prikkel voor de bewoners, om minder restafval aan te bieden. Het is waarschijnlijk dat zwaardere afvalfracties zoals GFT, glas, papier en ijzerwaren beter gescheiden worden. 'Wegen aan de trommel' kan naar schatting resulteren in een extra vermindering van ongeveer 5 kg restafval ten opzichte van het systeem met een tarief per aanbieding.

Extra onderhoud

Wat betreft extra onderhoud, is het nodig om de containers eenmaal per twee jaar te ijken. Deze frequentie en kosten kunnen per leverancier verschillen. Dit gegeven kan resulteren in een stijging van de afvalstoffenheffing met ongeveer € 1,00 tot € 2,00.

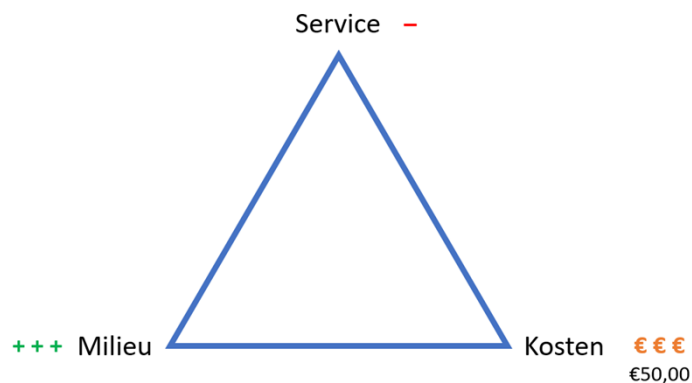
Totale kosten weegsysteem

Een potentiële leverancier heeft aangegeven dat de voorkeur uitgaat naar het volledig vervangen van de zuil vanwege de service die zij in de toekomst gegarandeerd willen kunnen leveren. Uit dat oogpunt worden ondergrondse containers ouder dan 10 jaar geheel vervangen, op de betonnen buitenbak na. De overige containers worden voorzien van een nieuwe zuil inclusief weegsysteem en paslezer.

Containers die tussen de 10 en de 15 jaar oud zijn, hebben nog een boekwaarde. Ze worden bij een weegsysteem vervangen, terwijl ze nog niet geheel zijn afgeschreven². Deze 'kapitaalvernietiging' brengt een flinke verhoging van de afvalstoffenheffing met zich mee in het jaar 2025. Vanaf 2026 zijn de kosten lager dan in 2025. Maar nog wel hoger dan bij een systeem per aanbieding, door de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de nieuwe containers met weegmodule.

² Het betreft ca 200 containers uit het project 'omgekeerde inzameling' geplaatst tussen 2015 en 2018. Om de complexiteit te beperken wordt dan de gehele investering in containers van dat project vervroegd afgeboekt.

Alle kosten van wegen bij elkaar opgeteld, hebben een effect van ongeveer € 50,00³ op de afvalstoffenheffing in 2025 en ongeveer € 30,00 vanaf 2026 (inclusief de verhoging van € 9,00 conform het raadsbesluit van 29 juni 2023).



Figuur 4: Afvaldriehoek – per kilogram
Kosten zijn inclusief € 9,00 conform raadsbesluit van 29 juni 2023

2.3 Deelconclusie systeem

In de onderstaande tabel zijn de plussen en de minnen per aspect van de afvaldriehoek onder elkaar gezet, met de verwachte stijging van de afvalstoffenheffing, inclusief de stijging van € 9 conform het raadsbesluit van 29 juni 2023.

Tabel 2: Beoordeling matrix voor systeem

Keuze	#	Systeem	Service	Milieu	Kosten	Vanaf
Systeem	1a	Per aanbieding: zak van 60 liter	-	++ - 73 kg	€ € 9,00 ⁴	2025
	1b	Per aanbieding: zak van 30 liter	---	++ - 73 kg	€ € 10,00	2025
	2	Op gewicht: volledige vervanging zuil en binnenbak	-	+++ - 78 kg	€ € € 50,00	2025
		Na versnelde afschrijving op containers van 10-15 jaar:			€ 30,00	2026

³ De exacte kosten kunnen pas na een eventuele aanbesteding gedetailleerd in beeld gebracht worden.

⁴ Alle bedragen in deze tabel zijn inclusief een stijging van de afvalstoffenheffing met € 9,00, conform het raadsbesluit op basis van de projectrapportage 'Grondstoffenbeleid Uithoorn 2020-2025 fase 2, herijking 2023'. Het systeem per aanbieding van 60 liter heeft geen extra stijging van de afvalstoffenheffing als gevolg.

3. Betalingsvorm

Behalve verschillende systemen als de grondslag van het recycletarief, zijn er ook verschillende manieren/momenten van het betalen van het variabele deel van het tarief mogelijk.

3.1 Voorschot

Het gebruik van de container kan aan het begin van het jaar worden geschat op basis van de grootte van het huishouden, en dit bedrag kan samen met het vastrecht in rekening worden gebracht. Achteraf kan het huishouden geld terugkrijgen of extra moeten betalen, afhankelijk van hun daadwerkelijke aanbiedgedrag. Als mensen geld terugkrijgen vanwege betere afvalscheiding of afvalpreventie, kan dit een gevoel van beloning creëren, wat anders is dan alleen achteraf betalen voor het restafval dat ze hebben aangeboden. Dit systeem lijkt op de manier waarop energiekosten in Nederland worden berekend en kan inzichtelijk worden gemaakt via een bewonersportaal.

Gemeentebelastingen Amstelland

Na elk kalenderjaar wordt er een heffing opgelegd door gemeentebelastingen Amstelland. Elk huishouden krijgt op basis van het werkelijke aanbod van restafval een aanslag voor bijbetalen of terugontvangen op het voorschot. Belastingen Amstelland behandelt bij deze vorm ook de bezwaren die binnenkomen. Bij deze vorm bestaat een risico dat bedragen lager dan € 10,00 financieel technisch niet interessant zijn om te heffen, aangezien de kosten van invordering hoger zijn dan het te betalen bedrag.

Gemeentebelastingen Amstelland heeft nog geen gemeenten in haar bestand heeft die de variabele afvalstoffenheffing achteraf via hen verrekenen. Binnen het raadsbesluit van 29 juni 2023 is al rekening gehouden met ontwikkelkosten.

Gemeente

Bij het systeem van een voorschot heeft de gemeente weinig tot geen aanvullende administratieve lasten omtrent vragen over de heffing en betalingen. Dit wordt volledig uitgevoerd door Gemeentebelastingen Amstelland. Tussentijdse vragen over het aanbieden van afval aan de ondergrondse container, vragen over beleid en storingen zullen wel door de gemeente behandeld worden.

Bewoner

Bij deze vorm van betaling heeft de bewoner gedurende het jaar weinig omkijken naar het gebruik van de pas. De container zal, zolang er geen storing is, te allen tijde opengaan. Alleen bij de afrekening van het jaar kan het ingewikkeld zijn omdat er, net als bij de energierekening, een inschatting is gemaakt die wel of niet klopt. Vervolgens zal de bewoner nog geld moeten betalen of terugkrijgen wat gedurende het jaar inzichtelijk wordt gemaakt via een bewonersportaal. Het is belangrijk dat het team

communicatie tijdig wordt aangehaakt om dit systeem uit te leggen, zodat iedere inwoner het begrijpt. Verder biedt de beloning een positieve prikkel en kan de hoogte van betaling een prikkel zijn om het afval in het komende jaar beter te scheiden.

3.2 Post-paid

De meeste gemeenten in Nederland werken met een post-paid systeem waarbij huishoudens voor het variabele deel aan het einde van het jaar een afrekening krijgen waarin zichtbaar is hoe vaak (of - in het geval van wegen - hoeveel) restafval bij de container is aangeboden. Dit inzicht kan een stimulans vormen om minder restafval aan te bieden. Als de variabele kosten wekelijks, maandelijks of per kwartaal inzichtelijk wordt gemaakt zal dit de stimulans vergroten. Inzicht kan verschaft worden via een digitaal bewonersportaal waarbij het pasnummer de toegangscode is.

Belastingen Amstelland

Bij dit systeem gelden dezelfde principes als bij het voorschot-systeem. Bij post-paid komt het risico van invorderingskosten die de heffing te boven gaan nagenoeg niet voor, omdat de variabele kosten in één keer geheven worden over een heel jaar. Ook voor dit systeem is in de stijging van de afvalstoffenheffing met € 9,00 al rekening gehouden met ontwikkelingskosten en abonnementen, daar Gemeentebelastingen Amstelland nog geen gemeenten in haar bestand heeft die de variabele afvalstoffenheffing achteraf via hen verrekenen. Gemeentebelastingen Amstelland behandelt bij deze vorm ook de bezwaren die binnenkomen.

Gemeente

Bij het systeem van een voorschot heeft de gemeente weinig tot geen aanvullende administratieve lasten omtrent vragen over de heffing en betalingen. Dit wordt volledig uitgevoerd door Belastingen Amstelland. Tussentijdse vragen over het aanbieden van afval aan de ondergrondse container, vragen over beleid en storingen zullen wel door de gemeente behandeld worden.

Bewoner

Bij deze vorm van betaling heeft de bewoner gedurende het jaar weinig omkijken naar het gebruik van de pas. De container zal, zolang er geen storing is, te allen tijden opengaan. Na afloop van het jaar krijgt de bewoner een afrekening van zijn variabele deel van de afvalstoffenheffing. Dit is een goed te begrijpen systeem voor de meeste inwoners. Toch is het voor deze vorm van betaling nog steeds belangrijk om het team communicatie tijdig aan te haken. De hoogte van het tarief kan een prikkel zijn om het afval in het komende jaar beter te scheiden.

3.3 Prepaid

Een andere benadering die in sommige gemeenten, waaronder duo+ gemeente Ouder-Amstel, wordt toegepast, is het prepaid systeem. Het prepaid systeem houdt in dat inwoners voorafgaand aan het aanbieden van restafval bij de ondergrondse container geld op hun afvalpas zetten via een digitaal bewonersportaal of een oplaadzuil, vergelijkbaar met de werking van de OV-chipkaart. Nadat de pas

is aangeboden en de container is geopend, wordt het bedrag direct van de pas afgeschreven. Zodra het saldo op de pas volledig is gebruikt, moet de inwoner opnieuw geld op de pas laden.

Belastingen Amstelland

Voor dit systeem beperkt Gemeentebelastingen Amstelland zich tot het innen van het vaste jaarlijkse bedrag (vergelijkbaar met het huidige systeem). De bezwaren over het vaste tarief worden daarbij ook afgehandeld door belastingen Amstelland.

Gemeente

Deze variant zorgt voor een extra administratieve last bij de gemeente. Prepaid leidt namelijk tot vragen over het opladen van de pas en inwoners wenden zich tot de gemeente als ze van mening zijn dat er een onjuiste afschrijving heeft plaatsgevonden. Bezwaren over het variabele tarief behandelt de gemeente in dit geval zelf. De behandeling van vragen en bezwaren leidt tot aanzienlijk veel meerwerk voor zowel KCC als de beleidsmedewerker afval.

Bewoner

Een voordeel van prepaid is de impact ervan op het bewustzijn van inwoners met betrekking tot restafval. Bij elke aanbieding van restafval wordt namelijk onmiddellijk een bedrag afgeschreven van het tegoed op de pas. Dit biedt een directe prikkel in plaats van een prikkel achteraf, zoals bij het voorschot-systeem of post-paid.

Bij dit systeem ontstaan door deze directe afrekening veel vragen over eventuele onjuiste afschrijvingen. Dit kan een negatieve invloed hebben op de service-ervaring van de inwoners. Tevens gaat de container niet open als er geen, of te weinig, saldo op de pas staat. Daardoor heeft dit systeem in verhouding meer bijplaatsingen tot gevolg.

3.4 Deelconclusie betalingsvorm

Tabel 3: Overzicht criteria voor betalingsvorm

	Voorschot	Post-paid	Prepaid
Kosten (heffing, inning en afhandeling bezwaren)	- 3 componenten (vaste tarief, voorschot en afrekening variabel deel van de heffing)	+ 2 componenten (vaste tarief en afrekening variabel deel van de heffing)	-- 1 component (vaste tarief) en continue afrekening van variabel deel van de heffing
Ontwikkelkosten / abonnement Gemeentebelastingen Amstelland	- Dit systeem vereist ontwikkelingskosten voor Gemeentebelastingen Amstelland aangezien het een nieuw systeem voor hen is. Daar komen nog abonnementskosten bij.	- Dit systeem vereist ontwikkelingskosten voor Gemeentebelastingen Amstelland aangezien het een nieuw systeem voor hen is. Daar komen nog abonnementskosten bij.	+ Dit systeem bestaat al bij Gemeentebelastingen Amstelland en geeft alleen abonnementskosten.
Bewustwording inwoner	++ Kan de bewustwording van inwoners stimuleren door een beloningssysteem achteraf.	+ Kan inwoners bewust maken van de kosten, maar de bewustwording kan enigszins vertraagd zijn omdat de kosten achteraf in rekening worden gebracht.	+++ Maakt inwoners direct bewust van de kosten van restafval aangezien dit direct van het saldo van de pas afgaat.
Service-ervaring inwoner	+ De service-ervaring aan de container is positief aangezien de container te allen tijden opengaat.	+ De service-ervaring aan de container is positief aangezien de container te allen tijden opengaat.	- De service-ervaring aan de container is negatiever aangezien de container alleen opengaat als er saldo op de pas staat. De bewoner moet extra handelingen doen om ervoor te zorgen dat er saldo op de pas staat.
Begrijpelijk systeem voor inwoner	- De verrekening van het voorschot achteraf, is niet voor alle inwoners makkelijk te begrijpen.	+ Het systeem is goed te begrijpen aangezien men een rekening krijgt voor het vaste deel van het lopende jaar en (apart) voor het variabele deel van het afgelopen jaar.	- Het systeem is complexer aangezien men de afvalpas moet opladen via het internet of de zuil. Alleen in het digitale bewonersportaal is het variabele deel van de heffing terug te vinden.
Bijplaatsingen	- Dit systeem heeft bijplaatsingen als gevolg, maar niet in extreme mate.	- Dit systeem heeft bijplaatsingen als gevolg, maar niet in extreme mate.	-- Dit systeem heeft meer kans op bijplaatsingen wanneer de container niet opengaat als er geen saldo op de pas staat.

4. Conclusie

Na zorgvuldige overweging van de verschillende systemen en betalingsvormen voor het recycletarief, wordt aangeraden om te kiezen voor het systeem 'per aanbieding: zak van 60 liter' in combinatie met de betalingsvorm 'post-paid.' In dit hoofdstuk wordt deze keuze nogmaals onderbouwd en toegelicht.

4.1 Keuze systeem

Kijkend naar de afweging op basis van de afvaldriehoek (service, milieu en kosten) komt de keuze voor het systeem 'Per aanbieding: zak van 60 liter' financieel technisch het beste uit de beoordeling (zie tabel 2).

Tabel 4: Beoordeling matrix voor systeem

Keuze	#	Systeem	Service	Milieu	Kosten	Vanaf
Systeem	1a	Per aanbieding: zak van 60 liter	-	++	- 73 kg €	€ 9,00 ⁵ 2025
	1b	Per aanbieding: zak van 30 liter	---	++	- 73 kg €€	€ 10,00 2025
	2	Op gewicht: volledige vervanging zuil en binnenbak	-	+++	- 78 kg €€€	€ 50,00 2025
		Na versnelde afschrijving op containers van 10-15 jaar:				€ 30,00 2026

Het serviceniveau wordt hierbij als lager ervaren dan het huidige systeem, maar dit nadeel blijft beperkt in verhouding met het systeem van 30 liter. Het systeem 'per aanbieding: zak van 30 liter' levert voordeel op voor alleenwonenden, ouderen en inwoners met een beperking. Voor de meeste huishoudens in Uithoorn levert het echter minder service op, omdat de vertrouwde grijze afvalzak van 60 liter maar half gevuld kan worden waardoor inwoners vaker naar de ondergrondse container moeten lopen.

Het weegsysteem geeft dezelfde service-ervaring als aanbieding per zak van 60 liter (beide genereren één minteken). Een tarief per kilogram houdt weliswaar rekening met alleenwonenden, ouderen en inwoners met een beperking en geeft een iets betere afvalscheiding, maar brengt een - niet in verhouding staande - forse verhoging van de afvalstoffenheffing met zich mee (€ 50,00 voor 2025 en € 30,00 vanaf 2026).

Bij het systeem 'per aanbieding: zak van 60 liter' zal de afvalstoffenheffing stijgen conform het raadsbesluit van 29 juni 2023 op basis van de projectrapportage 'Grondstoffenbeleid Uithoorn 2020-2025 fase 2, herijking 2023' (toegangscontrole: € 6,00 en recycletarief € 3,00). Behalve de toegangscontrole zijn geen extra investeringen nodig in trommelverkleiners of containers met weegmodule.

⁵ Alle bedragen in deze tabel zijn inclusief een stijging van de afvalstoffenheffing met € 9,00, conform het raadsbesluit op basis van de projectrapportage 'Grondstoffenbeleid Uithoorn 2020-2025 fase 2, herijking 2023' Het systeem per aanbieding van 60 liter heeft geen extra stijging van de afvalstoffenheffing als gevolg.

4.2 Keuze betalingsvorm

Op basis van het onderzoek naar de beste betalingsvorm kan geconcludeerd worden dat het post-paid systeem de meest geschikte optie blijkt te zijn voor de gemeente Uithoorn.

Post-paid is een beproeft systeem in Nederland. Bijna alle gemeenten met een vorm van recycletarief hanteren een betalingsvorm op basis van post-paid. Inwoners ervaren over het algemeen een post-paid systeem als een begrijpelijk systeem. Ze ontvangen na afloop van het jaar een afrekening op basis van hun aanbodgedrag.

Alle betalingsvormen hebben effect op de bewustwording van de inwoner betreffende het restafval. Deze is bij prepaid het hoogst, maar post-paid biedt nog steeds het gewenste effect.

Bij de verrekening van het voorschot met het variabele deel van de afvalstoffenheffing kan een te betalen bedrag ontstaan, lager dan € 10,00. Financieel technisch loont het niet om aanslagen lager dan € 10,00 op te leggen, omdat de kosten van invordering hoger zijn dan de opbrengsten. Om te voorkomen dat de gemeente op deze wijze minder afvalstoffenheffing ontvangt, is een voorschot niet aan te bevelen.

Bij post-paid zonder voorschot komt een heffing beneden de € 10,00 nagenoeg niet voor, omdat de variabele kosten in één keer geheven worden na afloop van het belastingjaar.

Bij prepaid is het probleem ook niet aan de orde, aangezien de bewoner zelf geld op de pas moet zetten. Dit vereist een extra handelingen van de inwoner. Daarbij gaat de container pas open als er saldo op de pas staat. Dit heeft als bijkomend nadeel dat de gemeente meer vragen krijgt over het saldo op de afvalpas en het kan de kans op bijplaatsingen verhogen. Dit betekent minder inkomsten (variabele deel van de heffing) en extra werk (meldingen, opruimen, handhaven) en kosten voor de gemeente. Om deze reden wordt prepaid niet geadviseerd.

Gezien tabel 3 lijkt het post-paid systeem een evenwichtige en gunstige keuze te zijn, waarbij de nadelen van andere systemen zoals voorschot en prepaid worden geminimaliseerd.

4.3 Advies

Na het overwegen van de onderzochte systemen is het advies om het systeem 'per aanbieding van 60 liter' in combinatie met 'post-paid' als betalingsvorm in te voeren. Deze combinatie vermindert de hoeveelheid restafval en bevordert het gewenste gedrag ten aanzien van afval en het groeien naar de VANG-doelstellingen. Het biedt inwoners de juiste prikkel in combinatie met een adequate service-ervaring, waarbij de kosten in vergelijking met de andere systeemopties aanvaardbaar zijn.

An abstract geometric pattern composed of various shades of green triangles of different sizes, arranged in a complex, overlapping fashion. The pattern is set against a white background and covers the entire page.

JMA

Utrechtseweg 9, 3704 HA Zeist
T. 030 699 15 99 - info@jma.nl
www.jma.nl